

ความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่และปัญหาของสภาตำบล
: ศึกษากรณี กรรมการสภาตำบลจังหวัดสระบุรี

นายสมบูรณ์ ใจเย็น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-634-874-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 17362349

UNDERSTANDING OF ROLES,
FUNCTION AND PROBLEMS OF SUB-DISTRICTS' COUNCIL : A CASE STUDY OF
SUB-DISTRICT COUNCILLORS OF
SARABURI PROVINCE

Mr.Somboon Jaiyen

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-634-874-4

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สมบูรณ์ ใจเย็น : ความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่และปัญหาของสภาตำบล : ศึกษากรณี
กรรมการสภาตำบลจังหวัดสระบุรี (UNDERSTANDING OF ROLES, FUNCTION AND
PROBLEMS OF SUB-DISTRICTS' COUNCIL A CASE STUDY OF SUB-DISTRICT
คร. ไชยันต์ ไชยพร. 152 หน้า, ISBN 974-634-874-4

ในการพัฒนาประเทศนั้น เป็นที่ยอมรับว่าหากปราศจากการให้ความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมของ
ประชาชนแล้ว การพัฒนาก็คงจะเป็นไปโดยยากลำบาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีการปกครองใน
ระบอบประชาธิปไตย และด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าวรัฐบาลไทยเมื่อ 40 ปีที่แล้ว จึงได้จัดตั้ง
สภาตำบลขึ้นมาเป็นองค์กรที่รวมของตัวแทนประชาชนในระดับหมู่บ้านสะท้อนปัญหาความต้องการ และสนับสนุน
การพัฒนาของภาครัฐบาล สภาตำบลได้รับการปรับปรุงหลายครั้งจนครั้งสุดท้ายตามพระราชบัญญัติ
สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งมีผลให้สภาตำบลเป็นนิติบุคคลเป็นครั้งแรก

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ต้องการทราบถึงระดับความรู้ความเข้าใจของสมาชิกสภาตำบลในด้านบทบาท
อำนาจหน้าที่และปัญหาของสภาตำบล รวมถึงตลอดถึงประสบการณ์และภูมิหลังของสมาชิกสภาตำบล ว่ามีผล
ต่อความแตกต่างกับระดับความรู้ความเข้าใจหรือไม่อย่างไร การศึกษาเป็นการศึกษากรณีสมาชิกสภาตำบล
จังหวัดสระบุรี

ผลจากการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาตำบลมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในระดับ
ปานกลาง และภูมิหลังที่มาของสมาชิกสภาตำบลโดยตำแหน่งและโดยการเลือกตั้ง ทำให้ระดับความรู้
ความเข้าใจของสมาชิกสภาตำบลแตกต่างกัน เช่นเดียวกับสมาชิกสภาตำบลที่มีภูมิหลังประสบการณ์การ
ดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกัน ก็จะมีระดับความรู้ความเข้าใจแตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามสมาชิกสภาตำบล
ก็ยิ่งเห็นว่าปัจจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจของสมาชิกสภาตำบลเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพการ
ดำเนินงาน ในฐานะนิติบุคคลและสภาตำบลยังขาดความพร้อมในปัจจุบันดังกล่าว

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C532050 : MAJOR GOVERNMENT
KEY WORD: UNDERSTANDING / ROLES / FUNCTION / PROBLEMS / SUB-DISTRICTS'
COUNCIL
SOMBOON JAIYEN : UNDERSTANDING OF ROLES, FUNCTION AND PROBLEMS OF
SUB-DISTRICTS' COUNCIL : A CASE STUDY OF SUB-DISTRICT COUNCILLORS
OF SARABURI PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. CHAIYAN
CHAIYAPORN, Ph.D. 152 pp. ISBN 974-634-874-4

It is agreed that the country development is very difficult without the cooperation and participation of its people, especially in the democratic countries. As a result, Thai Government, in the past 40 years, has established Sub-district Council as a union of all representatives of the people at the villages level in order to reflect local problems, needs and to support the development from the government sector. Sub-district Council has, several times, been developed until the final according to Sub-district Administration Organization Act B.E. 2537 (1994) which, the first time, effects Sub-district Council to become legal entity status.

This case study aims at finding out the understanding level of the Council members in terms of their roles, function, problems, also whether and how the members' experiences and backgrounds will effect their levels of understanding. The study was drawn from the members of Sub-district in Saraburi Province.

The result of this study reveals that the Council members have average understanding level of their roles and function which is also differentiated by the backgrounds between exofficio and elected members. The members with different position backgrounds and experiences will have different levels of understanding. However, the understanding of members' roles and function is considered the key factor towards the effective performance of the Council as legal entity status. The readiness of the factor is also very important.

ภาควิชา..... การปกครอง.....
สาขาวิชา..... การปกครอง.....
ปีการศึกษา..... 2539.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ ไชยพร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมด้วยรองศาสตราจารย์ ประหยัด หงษ์ทองคำ รองศาสตราจารย์ ดร.อนสรณ์ ลีมมณี ที่ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น คำปรึกษา เพื่อปรับปรุงเนื้อหาข้อบกพร่องจนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ นอกจากนี้ ขอแสดงความซาบซึ้งในน้ำใจของผู้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนและเป็นกำลังใจ ให้แก่ผู้เขียนตลอดมา ซึ่งได้แก่ คุณแม่ อวยใจ เย็น คุณจรรยา ใจเย็น ภรรยา และคุณสุรชัย ชันอาสา ที่ให้ข้อมูลที่เป็น

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีผลดีบ้างประการใดประการหนึ่ง ผู้เขียนขออุทิศให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สำหรับความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น ผู้เขียนขออภัยไว้แต่ผู้เดียว

สมบูรณ์ ใจเย็น
16 กันยายน 2539

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิและตาราง.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
- ความสำคัญของการศึกษาวิจัย.....	1
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
- สมมติฐานของการวิจัย.....	5
- วิธีการศึกษาวิจัย.....	6
- ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	6
- การจัดเก็บข้อมูล.....	7
- การวิเคราะห์ข้อมูล.....	7
- วิธีการนำเสนอเรื่อง.....	8
- ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาวิจัย.....	9
บทที่ 2 ทฤษฎี แนวความคิด ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	10
- แนวความคิด ทฤษฎี.....	12
- แนวความคิดในการบริหารการปกครอง.....	13
- การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการปกครอง....	24
- ความเป็นมาของการจัดระเบียบบริหารงานในตำบล.....	29
- สาระสำคัญของสภาตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและ องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537.....	45
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	58
- ขอบเขตของการวิจัย.....	58
- วิธีการวิจัย.....	60
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	62
- การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
- ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง.....	64

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษาวิจัยและบทวิเคราะห์.....	67
- ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาวิจัย.....	69
- ระดับความรู้ความเข้าใจในบทบาท หน้าที่และปัญหา ของ สภาตำบล.....	69
- ภูมิหลังที่สำคัญของสมาชิกสภาตำบล.....	99
- ปัจจัยความพร้อมและความสามารถในการบริหารงานของ สภาตำบล.....	103
- ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์ผลการศึกษาวิจัย.....	113
- สมมติฐานที่ 1.....	113
- สมมติฐานที่ 2.....	123
- สมมติฐานที่ 3.....	125
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	127
- บทสรุป.....	127
- ข้อเสนอแนะ.....	133
รายการอ้างอิง.....	136
ภาคผนวก.....	139
- แบบสอบถามเพื่อการศึกษาวิจัย	
- แบบสัมภาษณ์	
ประวัติผู้เขียน.....	152

สารบัญแผนภูมิและตาราง

หน้า

แผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1	แสดงความสำคัญของสภาตำบลในฐานะที่เป็นองค์กรใกล้ชิดกับประชาชน.....	11
แผนภูมิที่ 2	โครงสร้างสภาตำบล ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499..	31
แผนภูมิที่ 3	โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ.2499.....	34
แผนภูมิที่ 4	โครงสร้างสภาตำบล ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509..	36
แผนภูมิที่ 5	โครงสร้างสภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326.....	41
แผนภูมิที่ 6	โครงสร้างของสภาตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537.....	45

ตาราง

ตารางที่ 1	บัญชีแสดงอัตราตำแหน่งลูกจ้างชั่วคราวของสภาตำบล.....	51
ตารางที่ 2	จำนวนประชากรตัวอย่าง.....	65
ตารางที่ 3	ข้อมูลทั่วไปของสภาตำบลตัวอย่างที่ทำการศึกษาวิจัย.....	66
ตารางที่ 4-8	ความรู้ความเข้าใจด้านโครงสร้าง องค์ประกอบและสมาชิกภาพของสภาตำบล.....	70-74
ตารางที่ 9-13	ความรู้ความเข้าใจด้านขอบเขตอำนาจหน้าที่ของสภาตำบล.....	75-79
ตารางที่ 14-16	ความรู้ความเข้าใจด้านบทบาทอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาตำบล.....	80-82
ตารางที่ 17-22	ความรู้ความเข้าใจด้านรายได้และรายจ่ายของสภาตำบล.....	83-88
ตารางที่ 23-28	ความรู้ความเข้าใจด้านความสามารถในการบริหารงานของสภาตำบล.....	89-94
ตารางที่ 29-32	ความคิดเห็นต่อปัญหาของสภาตำบล.....	95-98
ตารางที่ 33-35	ภูมิหลังที่สำคัญของสมาชิกสภาตำบล.....	100-102
ตารางที่ 36-44	ปัจจัยความพร้อมของสภาตำบล.....	104-112
ตารางที่ 45-49	การวิเคราะห์ภูมิหลังกับความรู้ความเข้าใจของสมาชิกสภาตำบล.....	114-122
ตารางที่ 50	ความพร้อมของปัจจัยการบริหารงานของสภาตำบล.....	124